

**Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

Факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної

Кафедра початкової освіти

кваліфікаційна робота

на тему:

**«ПІДГОТОВКА ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ
В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»**

Студентки 2 курсу МАП групи

Галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка

Спеціальності 013. Початкова освіта

Сандул Ірина Миколаївна

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук,

доцент

Кіт Галина Григорівна

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____

Члени комісії _____

м. Вінниця - 2022 р.

План

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ГОТОВНІСТЬ ДІТЕЙ ДО НАВЧАННЯ У НУШ	
ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	8
1.1 Сутність та зміст поняття «готовність дитини до школи».....	8
1.2 НУШ як відображення європейської освітньої практики.....	13
1.3 Підготовка дітей до навчання в школі у спадщині В. О. Сухомлинського.....	21
1.4 Сучасний стан готовності дитини до шкільного навчання.....	26
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ДИТИНИ ДО	
НАВЧАННЯ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	33
2.1 Засоби, методи та форми підготовки дітей до школи.....	33
2.2 Специфіка підготовки дітей з особливими потребами до навчання у школі.....	40
2.3 Взаємодія школи і сім'ї – необхідна умова підготовки дитини до навчання в школі	50
2.4 Система підготовки дитини до шкільного навчання.....	57
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67
ДОДАТКИ.....	76

ВСТУП

Актуальність теми. Перш за все вступ дитини до школи це абсолютно нова сторінка життя для дитини. Їй усе в новинку, вона повинна слідувати встановленим правилам, виконувати те, що потрібно, а не лише, що хочеться.

Здебільшого діти хочуть іти до школи з різних причин, але коли вони стикаються з шкільними реаліями, вони можуть розчаруватися у школі та втратити бажання відвідувати її. Тому, перш ніж дитина піде до школи, її потрібно обов'язково підготувати, адже від цього залежить її подальше навчання. Сучасна школа за останні роки зазнала суттєвих змін, але незмінною залишилася потреба у підготовці дитини до школи. Від того, наскільки готова дитина до школи, напряду залежить як у майбутньому дитина буде пристосовуватися до нових умов. Дитині, яка готова до навчання у школі, набагато легше адаптуватися до шкільного навчання. Усі шкільні навантаження будуть дитині по силі, коли вона буде до них готовою.

Наукове підґрунтя підготовки дитини до навчання в школі розглядали відомі психологи та педагоги: В. Сухомлинський, Ш. Амонашвілі, Л. Виготський, Д. Ельконін, О. Запорожець, Ж. Піаже, О. Кононко, В. Котирло, К. Бюлер, А. Валлон, К. Грос та ін. Проблему наступності між садочком та школою висвітлено у роботах Я. Коменського, К. Ушинського.

Проблему підготовки до школи розглядали А. Богуш, Н. Бібік, М. Вашуленко, Н. Гавриш, О. Кононко, Л. Пироженко, Р. Жуковська, З. Борисова, О. Савченко, В. Кузь, Е. Вільчковський З. Плохій, К. Прищепа. Діагностикою готовності до шкільного навчання займалися О. Венгер, Л. В. Артемова, І. Д. Бех, Ю. Гільбух, В. Дубровіна та ін.

Педагоги-дошкільники забезпечують готовність дитини до школи, а вона визначається тим, що дитина, ще залишаючись дошкільником, розуміє важливість та необхідність підготовки до навчання у школі. Також готовність до школи

великою мірою залежить і від батьків, їм потрібно планувати роботу з дітьми, удосконалювати їхні знання та психічну готовність.

Об'єкт дослідження - підготовка дитини до навчання у школі.

Предмет дослідження – зміст, методи і форми підготовки дитини до навчання в умовах Нової української школи.

Метою дослідження є розкриття методичних основ підготовки дитини до навчання в умовах НУШ.

Для виконання мети потрібно розв'язати наступні **завдання**:

1. Здійснити аналіз наукової та методичної літератури з проблеми підготовки дитини до шкільного навчання.
2. Обґрунтувати готовність дітей до навчання в школі як педагогічну проблему.
3. Експериментальним шляхом діагностувати мотиваційний компонент готовності дитини до навчання в сучасній школі.
4. Розробити методичні засади підготовки дітей до навчання в НУШ.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань використовувався комплекс методів дослідження: аналіз психологічної, педагогічної (наукової та методичної) літератури; спостереження, опитування (бесіди); вивчення педагогічного досвіду; констатувальний експеримент.

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні готовності дитини до школи та виявленні мотиваційної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в умовах Нової української школи.

Практичне значення роботи полягає у підборі діагностичного інструментарію для перевірки мотиваційного компоненту готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в Новій українській школі. Матеріали дипломної роботи можуть бути використані вихователями ЗДО, батьками дітей старшого дошкільного віку та студентами закладів вищої педагогічної освіти у

процесі підготовки та проведення занять з дошкільнятами під час педагогічної практики.

Апробація. Попередні результати дослідження апробовано на:

1. V Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами», 17-18 листопада 2021р у вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського (тема виступу: «Підготовка дитини з гіперактивним розвитком і дефіцитом уваги до школи»);
2. Всеукраїнській інтернет-конференції з проблем вищої освіти і науки «Інноваційно-технологічна підготовка майбутніх учителів початкової школи у закладі вищої освіти», 02 грудня 2021 р. у Миколаївському національному університеті імені В. О. Сухомлинського (тема виступу: «Підготовка дитини до шкільного навчання в умовах впровадження стандартів НУШ»);
3. XI Міжнародній інтернет-конференції молодих учених і студентів «Глухівські наукові читання – 2021. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук», 8-10 грудня 2021 року у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка (тема виступу: «Підготовка дитини до школи: історичний екскурс»);
4. Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток гнучких умінь (soft skills) у процесі освітньої діяльності: вітчизняний та зарубіжний досвід», 16 лютого 2022 року у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка (тема виступу: «Формування відповідальності дитини в контексті підготовки її до навчання у школі»);
5. Всеукраїнській студентській науково-практичній інтернет-конференції «Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи», 27-28 жовтня 2022 року у Прикарпатському національному університеті

імені Василя Стефаника (тема виступу: «Складові готовності дитини до навчання в контексті стандартів НУШ»);

6. IV Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Нова українська школа: результати та перспективи», 18 листопада 2022 року у Маріупольському державному університеті (тема виступу: «Мотиваційний компонент готовності дитини до навчання у Новій українській школі»);
7. Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя» (IX школа методичного досвіду), 22-23 листопада 2022 року у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського (тема виступу: «Формування готовності дитини до навчання в школі засобами мистецтва»).

За результатами проведених наукових досліджень опубліковано **статті**:

1. Сандул І.М. Підготовка дитини з гіперактивним розвитком і дефіцитом уваги до школи. *Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами: збірник матеріалів V Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю (м. Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 17-18 листопада 2021р.) / редкол: О.П. Демченко, Н.О. Комарівська, А.В. Хіля, Л.В. Любчак, Т.М. Кривошея, Л.А. Присяжнюк, І.Г. Барановська, О.М. Блашкова ; за заг. ред. О.П. Демченко. Вінниця, 2021. Вип. 4. С. 194-197. (Додаток Д)*

2. Сандул Ірина. Підготовка дитини до шкільного навчання в умовах впровадження стандартів НУШ. *Інноваційно-технологічна підготовка майбутніх учителів початкової школи у закладі вищої освіти : Матеріали Всеукраїнської інтернет-конференції з проблем вищої освіти і науки (м. Миколаїв, Україна, 2 грудня 2021 року). Методичний вісник кафедри початкової освіти / за заг. ред. С. І. Якименко. Миколаїв: СПД Румянцева, 2022. Вип. 13. С. 277-279. (Додаток Ж)*

3. Кіт Г., Сандул І. Формування готовності дитини до навчання в школі засобами мистецтва. *Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя (IX школа методичного досвіду): матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 22-23 листопада 2022 року*. Вінниця, 2022. С.162-168. (Додаток 3)

Дипломна робота складається зі вступу, 2 розділів (8 підрозділів), висновків, списку використаних джерел (94 найменування, із них 7 – іноземною мовою) та 9 додатків. Робота проілюстрована 1 рисунком.

Загальний обсяг роботи становить 101 сторінку, із них 55 сторінок основного тексту.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі підтверджено, що питання готовності дошкільника до школи зараз є дуже актуальним, адже це важливий крок на шляху у доросле життя, від того яким він буде, залежатиме змога використовувати свої можливості та здатність пристосовуватися до нових умов.

Одним з найголовніших завдань підготовки дитини до школи є формування в неї психологічної готовності: позитивне ставлення до школи, до навчання та бажання вчитися. Інтерес до школи та бажання навчатися формується у дітей в процесі засвоєння знань.

Проблемі підготовки дитини до навчання в школі приділяли увагу В. Сухомлинський, О. Савченко, В. Кузь, А. Богуш, Н. Бібік, Е. Вільчковський.

Поняття «готовності дитини до школи» є дуже різностороннім. Воно обіймає педагогічну зрілість дитини, фізіологічну та психологічну. Формування в дитини психологічної готовності до навчання в школі є однією з головних умов підготовки до шкільного навчання.

Нова українська школа реалізується на основі найкращих європейських практик. На думку фінів, школа має підготувати дитину до самостійного майбутнього. У НУШ прислухаються до думки кожного, вчать критично мислити, бути відповідальним та не боятися висловлювати свої думки. З огляду на це потрібно розуміти, що готувати дитину до навчання також потрібно по новому та не стандартно. Тому нами було проаналізовано досвід Німеччини, Данії, Франції, Швейцарії та Фінляндії, на який варто опиратися, готуючи дитину до навчання в умовах НУШ.

Під час підготовки дитини до школи надзвичайно цінуються ідеї видатного педагога Василя Олександровича Сухомлинського, адже усі його праці ґрунтовані не лише на теоретичних засадах, але і великому досвіді. Педагог зазначає, що потрібно з ранніх літ звертатися до внутрішнього світу дитини, потрібно розвивати, підтримувати здоров'я малюків та допомогти сприймати процес

навчання з позитивом та виховувати дитину потрібно опираючись на майбутнє. Ним було сформовано багато цінних порад, на що потрібно звертати увагу педагогам та батькам задля збереження здоров'я дітей.

Визначення готовності дитини до навчання в школі є досить великим завданням, яке потребує багато зусиль. Тому у своїй роботі ми вирішили дослідити мотиваційний компонент готовності дитини до навчання в НУШ. Нами була обрана методика «Бесіда про школу» (за Т. Нежновом). Це дозволило нам діагностувати внутрішню позицію школяра та його мотивацію до навчання в школі. Ми спостерігали за дітьми старшого дошкільного віку, які відвідували заняття підготовки дитини до шкільного навчання. Заняття відвідувало 24 дитини, були діти, які відвідували дитячий садок, та ті, які не відвідували. Діти були сформовані у групи, задля того щоб було легше працювати. У одній групі налічувалося 13 дітей, а у іншій 11.

Проведене дослідження та систематичне спостереження за дітьми показало, що 83 % дітей мають високий рівень мотивації та їхня внутрішня позиція школяра достатньо сформована, а з 17 % дітей потрібно ще трішки попрацювати, адже до зовнішньої атрибутики школи у них виник більший інтерес, ніж до навчання.

Підготувати дитину до школи досить таки не просто, до кожної дитини потрібно знайти особливий індивідуальний підхід. У роботі з дошкільниками вихователі та педагоги безумовно користуються певними методами та засобами навчання, які цілеспрямовано направлені на засвоєння дітьми певних умінь, навичок, знань та виховання цілісної, всебічно-розвиненої особистості. Саме завдяки їм підготовка дитини до навчання в школі стає ефективною та максимально цікавою для дітей.

Майже у кожній сучасній школі є інклюзивні класи, де серед інших учнів навчаються діти з ООП. У кожної дитини адаптація до школи проходить по-різному, хтось потребує менше часу, а хтось більше. Діти з особливими освітніми

потребами дуже чутливі, тому до їхньої підготовки слід ставитися дуже серйозно. Готуючи їх до шкільного навчання, варто розвивати фізичний стан дитини, максимально наблизити режим дня до шкільного та заздалегідь познайомити дитину з ООП із її майбутньою школою.

У розвитку дошкільників з особливими освітніми потребами важливе місце посідає мистецтво, а саме музика. Деяким дітям з ООП важко виражати свої емоції, музикотерапія може викликати у «особливих» дітей позитивні емоції, які у свою чергу діють на дитину лікувальним чином.

Батькам дітей відводиться важлива роль у підготовці дитини до навчання в школі, тому їх потрібно залучати до цього процесу, лише співпрацюючи разом можна досягти дивовижних результатів. Зробити батьків партнерами у педагогічному процесі - важливе завдання вчителя. Вчені радять будувати співпрацю з батьками на основі певних ідей та принципів: звертатися до почуттів батьків, поважати їх та знаходити у дітях позитив, завдяки якому можна скласти дитячу характеристику. Співпраця школи та сім'ї має бути спрямована на збереження психологічного та фізичного стану майбутніх першокласників. Існує безліч форм цікавої та не традиційної роботи з батьками, а також різноманітні ресурси, які допомагають співпрацювати батькам зі школою.

Нами було проаналізовано сучасні підходи щодо підготовки дитини до шкільного навчання. Потрібно зауважити, що, готуючи дитину до шкільного навчання, варто опиратися на досвід вихователів та вчителів-новаторів, які розробляють багато різноманітних методик та інноваційних методів навчання для розвитку дошкільнят.

Ми вивчали досвід вихователя-методиста закладу дошкільної освіти №7 «Волиняночка» Волинської області Галини Володимирівної Рудь та досвід учителя початкових класів загальноосвітньої школи № 35 із міста Кам'янське Дніпропетровської області Олійника Андрія Вікторовича. Завдяки досвіду таких

педагогів можна зробити заняття з дітьми цікавим та веселим, яке буде мотивувати дітей працювати.

Таким чином, можемо зауважити, що у підготовці дитини до навчання в школі потрібно зважати на такі чинники: спілкування дітей, як з дорослими так і однолітками; вміння тривалий час виконувати не дуже привабливу роботу; знання про навколишній світ, явища природи, людей та себе.

Однак проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів піднятої проблеми. Перспективи подальшої роботи вбачаємо у дослідженні інших компонентів готовності дитини до школи: фізіологічного, інтелектуального, емоційно-вольового та соціального, зв'язку між освітнім закладом та вихованням дитини вдома, впливу батьківського виховання на комунікативні та творчі здібності дитини, а також дії соціуму на дошкільника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієвський Б. Проблеми готовності шестирічних дітей до навчання в школі. *Педагогічний альманах : зб. наук. праць*. Херсон : РПО, 2010. Випуск 5. С. 6-9.
2. Аніщенко О.В., Яковець Н.І. Сучасні педагогічні технології: курс лекцій. Навч. посібник /за заг. ред. Н.І. Яковець. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2007. 199 с.
3. Артемова Л. Моделі структур дидактичної гри та ігрових стосунків. *Дошкільне виховання*. 2005. №4. С. 6-7.
4. Баєнська Є.Р. Допомога у вихованні дітей з особливим емоційним розвитком: ранній вік. М: Теревинф, 2007.
5. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
6. Берник О., Козак І., Луцанець Г. Програма підготовки майбутніх першокласників до школи. *Розкажіть онуку*. 2012. Січень (№1-2). С. 119-124.
7. Беленька Г. П'ятирічні: на фінішній прямій до школи. *Дошкільне виховання*. 2013. № 11. С. 6.
8. Біла І. Психологічні аспекти готовності до шкільного навчання. *Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи: збірник наукових праць*. Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2020. С. 31-42.
9. Богданов С. Соціальний захист інвалідів. Український та польський досвід / відп. ред. О. Палій. Київ : Основи, 2002. 93 с.
10. Богуш А. Головні аспекти підготовки дітей до школи. *Дошкільне виховання*. 2011. № 10. С. 2-4.
11. Бойко О. У гості до казки : заняття для старших дошкільників. *Учитель початкової школи*. 2014. № 7/8. С. 10-12.

- 12.Борисова З. Історія дошкільної педагогіки. Навчальний посібник для студентів педагогічних інститутів. Київ : Вища школа. 1990. 422 с.
- 13.Борисова Л. М. Готовність дитини до навчання. *Психологічна газета*. 2005. №23. С. 3-7.
- 14.Брикунець Л. Готовність дитини до навчання у школі. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. 2012. № 12. С. 32-34.
- 15.Вітовщук Л. А. Методи і форми організації навчання дітей дошкільного віку. URL: <https://vseosvita.ua/library/vipuskna-robota-metodi-i-formi-organizacii-navcanna-ditej-doskilnogo-viku-280629.html>
- 16.Волкова Н. П. Педагогіка: навчальний посібник. К.: Академія, 2003. 616 с.
- 17.Гельбак А. М. Музикотерапія у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами: навчально-методичний посібник. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2019. 50 с.
- 18.Гнед І., Мартиненко С. Діагностичні методики вивчення готовності дитини до навчання в школі. URL: <https://conference.pu.if.ua/forum/files/11-13052016/1/Gned.pdf>
- 19.Головань Н. Вікові особливості дітей шестирічного віку та їх діагностика. *Навчання і виховання шестирічних першокласників*. Київ : Освіта, 1990. С. 52-67.
- 20.Голота Н. Психологічна готовність старших дошкільників до викликів початкової освіти. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2012. № 5. С. 7-12.
- 21.Гурлєва Т. Діти, з якими важко: причини і умови попередження труднощів розвитку і виховання. *Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи: збірник наукових праць*. Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2020. С. 131-139.
- 22.Дабіжа Л.П., Дабіжа К.Л., Комарівська Н.О. Використання арт-технологій в роботі з дітьми з особливим освітніми потребами. *Сучасні інформаційні*

- технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. Вип. 64. 2022. С.64-71. <https://vspu.net/sit/index.php/sit/issue/view/190>
- 23.Дошкільнятко-Здоров'ятко (модель методичної роботи в дошкільному навчальному закладі): методичний посібник / за ред. М.І. Олійник. Чернівці : Книги XXI, 2012. 120с.
- 24.Збірник науково-методичних праць викладачів та студентів Луцького педагогічного коледжу. Випуск 2. Луцьк: Луцький педагогічний коледж, 2009. 288с.
- 25.Збірник тез XXVI Всеукраїнських педагогічних читань «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: методична спадщина педагога в контексті ідей Нової української школи». Рівне, 2019. URL: http://roipppo.org.ua/upload/iblock/8c5/pedchytannya-sukhomlyns%60kyu-_-2019.-elektronnyy-zbirnyk-tez.-ostatochnyy.pdf
- 26.Імбер В.І. Упровадження мультимедійних технологій у підготовку майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* : наук. журн. Суми : Вид-во Сум.ДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. №5(49). С. 247-255.
- 27.Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол.упорядників: Патрикеева О. О., Дятленко Н. М., Софій Н. З., Найда Ю. М. під заг. ред. Шинкаренко В. І. К.: ТОВ «Видавничий дім “Плеяди”», 2013. 100 с.
- 28.Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
- 29.Інклюзивна освіта в Україні: здобутки, проблеми та перспективи. Резюме аналітичного звіту за результатами комплексного дослідження. Європейська дослідницька асоціація. 2012. URL: osvita.ua/doc/files/.../ERA_INCLUSION_RESUME_FINAL_Ukr.doc

- 30.Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків / Укладачі Н. В. Заєркова, А., О. Трейтяк. К., 2016. 68 с.
- 31.Інклюзивне навчання. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>
- 32.Інноваційні технології в дошкільній освіті. URL: http://www.shevchenkovednz.kiev.sch.in.ua/metodichna_robota/innovacii_v_doshkil_jnij_osviti/
- 33.Інтерактивні технології навчання: теор. досвід: метод. посіб. / авт.- уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. К. : А.П.Н., 2002. 136 с.
- 34.Кит Г.Г. Развитие творческих способностей личности в дошкольном онтогенезе: теоретические основания и способы решения / Т.В.Александрович, О.А.Голюк, Г.Г.Кит. *Молодий вчений*. 2018. № 5.2 (57.21) травень. С. 58-65.
- 35.Кіт Г.Г., Демченко О.П. Готовність майбутнього вчителя до організації творчої навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів в умовах НУШ. *Нова українська школа: початок реформ: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27 березня 2020 року / за заг. ред. Л.В. Задорожної-Княгницької*. Маріуполь: МДУ, 2020. С.251-255.
- 36.Кіт Г.Г. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до співпраці з батьками. *Нова українська школа в умовах викликів сучасності: збірник тез доповідей I Всеукраїнської науково-практичної конференції, 11 квітня 2019 року / за заг. ред. Л.В. Задорожної-Княгницької*. Маріуполь: МДУ, 2019. С.195-198.
- 37.Кіт Г. Творчо-дослідницька діяльність учителя як засіб формування мотивації учіння молодших школярів. *Наукові записки: Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів. (Серія: Початкове навчання) (Вінниця, ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 5-7 квітня 2011 р. / ред. кол. Г.С.Тарасенко, В.М.Литовченко, Л.С.Лойко та ін. Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2011. Вип. 9. С. 91-95.*

- 38.Ковальчук М., Особливості освітньої системи Данії. URL: <https://learning.ua/blog/201903/osoblyvosti-osvitnoi-systemy-danii/>
- 39.Колосова О. В. Форми взаємодії дошкільного закладу з сім'єю у контексті формування соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку. Вісник Прикарпатського університету. Івано-Франківськ. 2013. Вип.XLVI. С. 73-77.
- 40.Колмикова О. Школа майбутнього першокласника. Успішна адаптація дітей 6-річного віку. *Початкова освіта*. 2012. № 30. С. 4-10.
- 41.Колупаєва А., Таранченко О. Освіта дітей з особливими потребами за часів незалежності України: Етапність у стратегічному виборі. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/159118818.pdf>
- 42.Комарівська Н.О., Лапшина І.М., Франчук Н.Л. Впровадження елементів ігрових технологій у процес збагачення словника дітей дошкільного віку. *III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Інноваційні технології в дошкільній освіті»*. – Переяслав-Хмельницький. – 26-27 березня 2020. – С.44-48.
- 43.Комарівська Н.О., Лапшина І.М., Франчук Н.Л. Літературна освіта дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в контексті естетичного. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія: Збірник наукових праць*. – Вип. 59 / Редкол. : В.І.Шахов (голова) та ін. – Вінниця: ТОВ Нілан ЛТД, 2020, С 83-88.
- 44.Корякіна І. Особистісна готовність дітей 6-го року життя до школи як актуальна проблема сьогодення. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету*. Бердянськ: БДПУ, 2010. № 3. С. 176-185.
- 45.Кот Н. Проблема формування фізичної готовності дітей до шкільного навчання в сучасній теорії та єспрактиці дошкільної освіти. *Теорія та практика*

- дошкільної освіти в сучасних експериментальних дослідженнях: монографія. Харків: Діса плюс, 2015. С. 245- 277.
- 46.Кривенко О. Педагогічні ідеї В.О.Сухомлинського і національна школа. *Сільське життя*. 2003. 27 вересня. С.4.
- 47.Крутій К.Л., Деснова І.С., Замелюк М.І. Дефініція «Гра як провідний тип діяльності дошкільника»: аналіз підходів / Академічні студії. Серія Педагогіка. 2021. 2(4). С. 84-91. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.4.2.13>
- 48.Кушнір І.І., Попович О.М., Черепаня Н.І. Проблеми навчання дітей з особливими можливостями у загальноосвітньому навчальному закладі. *Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА»*. Випуск 1(26). 2019.
- 49.Лебедева Н.Г., Джурелюк О.Т., Самойленко Д.О. Основи психології і педагогіки: Консп. лекц., Алчевськ: ДонДТУ, 2009. 174 с.
- 50.Любарська І. Співпраця дошкільного закладу і родини у контексті підготовки дитини до школи. *Вісник інституту розвитку дитини: зб. наук. пр.: Вид. НПУ ім. М. П. Драгоманова*, 2011. Вип. 17. С. 68-72.
- 51.Любчак Л. В. Професійні компетентності педагога Нової української школи *Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського*. Серія: педагогіка і психологія, випуск 61, 2020. 212 с.
- 52.Любчак Л.В., Демченко О.П., Комарівська Н.О. Партнерство учителя початкової школи з батьками в організації дистанційного навчання дітей з особливими освітніми потребами. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць*. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2022. Вип. 64. С. 116-125.
- 53.Малнацька Я.П. Психологічна готовність дітей старшого дошкільного віку до навчання в школі. URL: <http://svitloforchuk.ck.ua/?p=1887>

- 54.Марочко Г. Педагогічні погляди В.Сухомлинського на підготовку дітей до школи в родині. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Тернопіль, 2002. Вид. №5.С.332-335.
- 55.Мартиненко С., Осколова С. Вивчення особистості молодшого школяра засобами педагогічної діагностики: навчально-методичний посібник. Київ: Вид. університету ім. Б. Грінченка, 2014. 144 с.
- 56.Пахальчук Н. Формування естетичного досвіду дітей дошкільного віку в процесі фізичного виховання. *Реалізація ідей В.О. Сухомлинського в практиці роботи сучасної початкової школи* : збірник матеріалів педагогічних читань. Вінниця : Ландо ЛТД, 2015. Вип. 10. С. 8–11.
- 57.Про затвердження Положення про дошкільний навчальний заклад: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.03.2003 №305. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2003-%D0%BF>
- 58.Наказ МОН «Про затвердження Типового переліку спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються у інклюзивних та спеціальних класах (групах) закладів освіти» № 414 від 23.04.2018.: URL: https://www.search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE32034.html
- 59.Низковська О. До школи готуємо змалку. *Дошкільне виховання*. 2011. № 5. С. 11-15.
- 60.Нікольська О.С., Басенська Є.Р., Ліблінг М.М. Дитина з аутизмом. Шляхи допомоги. М.: Теревинф, 2007.
- 61.Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
- 62.Оржеховська В.М. Взаємодія навчального закладу і сім'ї: стратегії, технології і моделі. Х.: Видавництво «Точка», 2007. 192 с.
- 63.Паливода А.В. Інклюзивна освіта. Посібник для батьків. Досвід Канади: посіб. К.: 2012. 120 с.

64. Підготовка дітей до школи в сім'ї. /упоряд. В.К. Котирло; за ред. В.К. Котирло. К.: Радянська школа, 1974. 180 с.
65. Правий В. Творче впровадження педагогічних ідей В.О.Сухомлинського в умовах роз-будови національної освіти. *Освітнянське слово*. 1998. вересень. С. 15.
66. Про дошкільну освіту: Закон України від 11 07.2001 №2628-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
67. Псатій А. Особливості готовності дитини до школи. *Дитячий садок*. 2021. № 5-6. С. 13-14.
68. Савченко Ю. Функціональна готовність дитини до шкільного навчання: чому це важливо. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2020, № 4. С. 41-45.
69. Стежинки у Всесвіт : комплексна освітня програма для дітей раннього та передшкільного віку / автор. колектив ; наук. керівник К. Л. Крутій. Запоріжжя: ТОВ “ЛПІС” ЛТД, 2020. 244 с. Бібліогр.: с. 242-243.
70. Степанова-Камиш А. Як допомогти дитині з ООП м'яко перейти із садка в школу. URL: <https://nus.org.ua/articles/yak-dopomogty-dytyni-z-oop-m-yako-perejty-iz-sadka-v-shkolu/>
71. Стратій Н. Роль сім'ї у підготовці дитини до школи. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: зб. матер. V Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (Вінниця, ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського, 22-23 квітня 2021 р.) / за ред. О. Голюк. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського*. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2021. Вип. 10. С. 409-411.
72. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям. К. : Рад. шк., 1988. 304 с.
73. Сухомлинський В. О. Павлівська середня школа: Вибрані твори: в 5-ти т. К. : Рад. школа, 1976, Т. 4. С.7-385.

- 74.Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям: Вибрані твори : у 5-ти т. К. : Радянська школа,1977. Т. 3. С. 7-279.
- 75.Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. /О.І.Пометун, Л.В.Пироженко. за ред. О.І.Пометун. К.: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
- 76.Таран О.П. Психологічна готовність дитини до школи. Київ: Шкільний світ. 2010. 128 с.
- 77.Тест Керна-Йірасика. Діагностика підготовленості до школи. Дитячий психолог. URL: <https://dytpsyholog.com/2015/05/07/тест-керна-йірасика-діагностика-гото/>
- 78.Тести для дітей. Чи готова ваша дитина до школи?/ За ред. М. Н. Ільїна, Л. Г. Парамонова, Н. Я. Головльова. Київ: Школа, 2003. 336 с.
- 79.Тім Лорман. Сім стовпів інклюзивної освіти. *Дефектологія. Особлива дитина: навчання та виховання*. 2010р. №3. С. 3-11.
- 80.Тоні Бут. Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності: шкіль: посіб./пер. з англ. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015.
- 81.Торищак Н. У фокусі: дитсадок і Нова українська школа. *Дошкільне виховання*. 2019. № 9. С. 11.
- 82.Устинова О. Ігрові форми роботи, як засіб пізнавальної діяльності учнів. URL: <https://naurok.com.ua/stattya-igrovi-formi-roboti-yak-zasib-piznavalno-diyalnosti-uchniv-268727.html>
- 83.Філімонова Т. В. Психолого-педагогічна підготовка дітей до школи : навчально-методичний посібник. Миколаїв : СПД Румянцева, 2020. 218 с.
- 84.Черепаня Н. Підготовка дитини до школи: Методичні рекомендації. Херсон: Айлант, 2003. 34 с.
- 85.Черепашня Н. І. Педагогічні детермінанти готовності дитини до навчання в школі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Педагогіка, соціальна робота. 2013. Вид. №27. С. 225-229.

- 86.Чупахіна С. Впровадження інклюзивної освіти в Україні: реалії та перспективи. *Освітній простір України*. 2017. Вип. 9. С. 193-198.
- 87.Шепотинник Л.О. Новий формат взаємодії з батьками. URL: <https://vseosvita.ua/library/novij-format-vzaemodii-z-batkami-63353.html>
- 88.Wasyluk A., Kit H. O współczesnych technologiach nauczania inkluzyjnego. *Pedagogika Społeczna. WSNS Pedagogium*. Warszawa, 2021. Nr 1-2. S. 273-283.
- 89.Kit Galina. Kształtowanie kultury pedagogicznej rodziców jako priorytet współpracy rodziny i szkoły na Ukrainie. *Rodzina współczesna: portret interdyscyplinarny / pod redakcją naukową Grażyny Szabelskiej, Galiny Tarasenko*. Bydgoszcz: Wydawnictwo Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy, 2014, S.463-475.
90. Tips to Prepare for the First Days of School. URL: <https://www.scholastic.com/parents/school-success/school-life/back-to-school/8-tips-to-prepare-first-days-school.html>
- 91.Adele Faber, Elaine Mazlish. How to Talk So Kids Can Learn : At Home and in School. Piccadilly Press. 2003, 272 p. URL: <https://s.siteapi.org/1192fa0044d9089/docs/0590f073d96ca9fd27d9703fe9ecd90ea3a7d695.pdf>
- 92.How to prepare your childfor their first day at primary school. URL: <https://www.penguin.co.uk/articles/childrens-article/how-to-prepare-your-child-for-their-first-day-at-primary-school>
- 93.PREPARING YOUR CHILD FOR SCHOOL. URL: <https://www.pta.org/docs/default-source/files/family-resources/2018/family-guides/familyguide-preparing.pdf>
- 94.Preparing your child for school. URL: <https://www.kiwifamilies.co.nz/preparing-child-school/>